

VNS 2/2008 vp

**VALTIONEUVOSTON SELONTEKO
VALTIONTALouden KEHYKSISTÄ VUOSILLE 2009—2012**

Valtioneuvosto on antanut valtionalouden kehykset vuosille 2009—2012:

VALTIONTALouden KEHYKSET VUOSILLE 2009—2012

Valtioneuvosto on tänään, asian oltua valmistelevasti raha-asiainvaliokunnan käsiteltävänä, antanut valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 1 §:n ja valtionalouden kehusehdotusten, talousarvioehdotusten sekä toiminta- ja taloussuunnitelmiin laadintaperiaatteista 24 päivänä huhtikuuta 2003 annetun valtioneuvoston päätöksen nojalla valtionalouden kehyspäätöksen seuraavasti:

1. Talouskehitys ja finanssipolitiikka

Maailmantalouden keskimääräistä vahvempi kasvu on jatkunut pidempään kuin kertaakaan sitten 1970-luvun. Kasvu kuitenkin hidastuu, mutta säilyy yhä noin neljän prosentin vauhdissa. Vaimeneminen johtuu pääosin kehittyneiden talouksien hidastuvasta kasvusta. Selvimmin talouden aktiviteetti on vaimentunut Yhdysvalloissa, jossa rakennustoiminta on jo taantumassa ja kotitalouksien kulutus hidastumassa. Myös euroalueella talousnäkymät ovat heikentyneet ja talouskasvu hidastumassa. Aasian kehittyvien maiden talouskasvu jatkuu vahvana ja tukee samalla Japaninkin vientiä, mutta maan talouskasvu hidastuu kuitenkin asuinrakennusinvestointien supistuessa. Öljyntuottajamaiden taloudet, ml. Venäjä, säilyvät vahvan kasvun alueina, sillä vientitulot korkeasta öljyn hinnasta lisäävät niiden kotimaista kysyntää merkittävästi. Maailmantalouden näkymien epävarmuus on tällä hetkellä normaalia suurempaa ja epävarmuudesta johtuva varautuminen talouskasvun heikkenemiseen hidastaa kysynnän kasvua.

Suomessa talouskasvu oli vahvaa vuosina 2006 ja 2007. Vuonna 2008 kasvun ennustetaan hidastuvan 2,8 prosenttiin ja kehyskaudella edelleen 2 prosentin tuntumaan. Kehyskaudella kasvua heikentää erityisesti väestön ikääntyminen ja siitä johtuva työvoiman tarjonnan väheneminen. Kotitalouksien kulutus on ostovoiman hitaaseen kehitykseen verrattuna säilynyt viime vuodet vahvana, mutta johtanut velkaantuneisuuden kasvuun, mikä hidastaa kulutuskysyntää jatkossa. Kansainvälisen talouden hidastuessa Suomen talouskasvu perustuu tänä ja ensi vuonna aiempaa enemmän kotimaiseen kysyntään, jota tukevat edeltäviä vuosia suuremmat palkankorotukset sekä julkisten investointien säilyminen korkealla tasolla.

Vahvan talouskasvun oloissa työllisyys on kehittynyt myönteisesti. Työttömyysaste on laskenut pari prosenttiyksikköä runsaaseen 6½ prosenttiin ja myös työn tarjonta on lisääntynyt. Työllisyyden lisäys tulee hidastumaan talouskasvun rauhoittuessa, mutta merkittävämmän vasta ensi vuonna. Työttömyyden aleneminen kuitenkin hidastuu jo tänä vuonna.

Kuluttajahinnat ovat nousseet vahvasta talouskasvusta huolimatta viime vuosina maltillisesti. Raaka-aineiden ja asuntojen hintojen sekä syksyllä alkanut elintarvikkeiden maailmanmarkkinahintojen nousu ovat kuitenkin kiihdyttäneet inflaatiota. Myös ansioiden nousu on viime vuonna sovittujen sopimusten tuloksena merkittävästi nopeampaa. Palkkojen ennakoidaan lisääntyvän tänä ja ensi vuonna keskimäärin 5 %. Kotimaiset kustannus- ja hintapaineet uhkaavat heikentää Suomen kansainvälistä hintakilpailukykyä.

Hallitus pyrkii vahvistamaan työvoiman tarjontaa ja helpottamaan kohtaantongelmaa kannustamalla työurien pidentämiseen sekä lisäämällä edellytyksiä työvoiman ammatilliselle ja alueelliselle liikkuvuudelle. Kohdennetuilla toimenpiteillä ja rakenteellisilla uudistuksilla pyritään myös alentamaan rakenteellista työttömyyttä ja nopeuttamaan työllistymistä.

Julkisen talouden kestävyys vahvistaminen on tärkeää valmistuttaessa väestön ikääntymisen aiheuttamiin menopaineisiin. Vastuullisella vero- ja menopolitiikalla sekä sitoutumalla selkeään valtiontalouden ylijäämätavoitteeseen hallitus pyrkii takaamaan vakaan julkisen talouden. Koko vaalikaudelle päätetty budjetin menojen kehys on olennainen osa hallituksen finanssipolitiikkaa. Menonlisäykset ja veronkevennykset ajoitetaan lisäksi siten, että vakaa suhdannekehitys ei vaarannu ja hallituksen ylijäämätavoite saavutetaan. Tuloverokevennysten mitoituksessa ja ajoituksessa otetaan huomioon lisäksi palkkaratkaisut. Julkisen talouden tuottavuutta parantavilla toimilla, kuten kunta- ja palvelurakennehankkeella sekä valtion tuottavuusohjelmalla, tehostetaan julkisen sektorin toimintaa, vähennetään väestön ikääntymisestä aiheutuvaa menojen kasvua sekä mahdollistetaan resurssien uudelleenkohdentaminen talouskasvua tukien.

2. Vaalikauden kehys

Vastuullisen ja pitkäjänteisen finanssipolitiikan varmistamiseksi hallitus on sitoutunut vaalikauden yli ulottuviin, menojen kasvua rajoittaviin menokehyksiin. Kehyspäätöksen mukainen menolinjaus toteuttaa hallituksen talousstrategiaa, jonka tavoitteena on lisätä suomalaisten hyvinvointia parantamalla edellytyksiä työllisyyden tuntuvalle kohenemiselle ja tuottavuuden kasvun nopeutumiselle. Talouspolitiikan toimet on pääosin kohdistettu osaamisen ja yrittäjyyden edistämiseen, työllisyyden parantamiseen sekä hyvinvointipalveluiden kehittämiseen.

Vuosittaisilla valtiontalouden kehyspäätöksillä ei muuteta menokehysten perusteena olevaa hallitusohjelmassa määriteltyä menolinjaa, vaan tarkistetaan vaalikauden kehys teknisesti vastaamaan hinta- ja kustannustasossa sekä talousarvion rakenteessa tapahtuneita muutoksia. Hinta- ja kustannustasotarkistusten sekä rakennemuutosten taustalla olevia tekijöitä on tarkasteltu liitteessä 1.

Taulukko 1. Vaalikauden kehys, milj. euroa

	2009	2010	2011
Kehyspäätös 25.5.2007, vuoden 2008 hintatasossa	34 028	34 226	34 409
Vuosien 2008—2009 hinta- ja kustannustasotarkistukset	1 607	1 719	1 731
Talousarvion rakennemuutokset vuosina 2008—2009	146	338	398
Tarkistettu vaalikauden kehys, vuoden 2009 hintatasossa	35 780	36 283	36 538

Kehyksen ulkopuolelle jäävät menot

Toukokuun 2007 kehyspäätöksen mukaisesti kehyksen ulkopuolelle jäävät hallitusohjelmassa mainitut menot, jotka pääasiassa ovat määrältään suhdanteiden ja rahoitusautomaatiikan mukaan vaihtelevia, liittyvät kiinteästi eräisiin tuloeriin tai joissa valtio toimii teknisenä suorituksen välittäjänä. Kehyksen ulkopuolisia menoja ovat:

- työttömyysturvamenot, valtion osuus Kansaneläkelaitokselle kansaneläkeläistä johtuvista menoista, valtion osuus toimeentulotukimenoista, palkkaturva, matalapalkkatuki ja asumistuki. Mainitut menot luetaan kuitenkin kehyksen piiriin niiden perusteisiin tehtyjen muutosten menovaikutusten osalta.
- korkomenot
- valtion päättämien veromuutosten mahdolliset kompensatiot muille veronsaajille
- sosiaaliturvamaksujen muutoksista johtuvat Kansaneläkelaitokselle maksettavien siirtomenojen muutokset
- teknisesti välitettyjä suorituksia ja ulkopuolisilta saatavia rahoitusosuuksia määrältään vastaavat menot
- veikkausvoittovaroja, tolopeleistä saatavia tuloja ja Raha-automaattiyhdistyksen tuloutusta vastaavat menot
- finanssisijoitusmenot
- arvonlisäveromenoihin osoitetut määrärahat

Osakkeiden vuotuisten myyntitulojen ylittäessä 400 milj. euroa, voidaan ylityksestä enintään 25 %, kuitenkin enintään 150 milj. euroa, käyttää kertaluonteisiin osaamista, innovaatiota ja talouden kasvua edistäviin investointeihin kehyksen estämättä, ellei erityisiä muita syitä ole.

Jos menojen taso lisätalousarvioiden jälkeen jää vuotuisen kehystason alle, voidaan budjetoimatta jäänyt erotus, kuitenkin enintään 100 milj. euroa, käyttää seuraavana vuonna kertaluonteisiin menoihin kehyksen estämättä.

Vaalikauden kehyksen ulkopuolelle jäävien menojen arvioidaan laskevan 9,7 mrd. eurosta 9,3 mrd. euroon vuosina 2009—2011. Toukokuun 2007 kehyspäätökseen verrattuna kehyksen ulkopuoliset menot laskevat noin 12 milj. euroa vuonna 2011.

Hallitusohjelmassa kehyksen ulkopuolisen matalapalkkatuen laajentamiseen varattu 50 milj. euroa kohdennettiin vuoden 2008 talousarvion yhteydessä nuorten työllistymisedellytysten parantamiseen, vammaisten palkkatukeen sekä oppisopimuskoulutuksena järjestettävän lisäkoulutuksen laajentamiseen, jotka rahoitetaan kehykseen luettautilta momenteilta.

Vuonna 2008 talousarvion yhteydessä toteutetut kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen korottaminen, eläketulon verotuksen keventäminen ja työsuhdeasuntovähennyksen käyttöönotto vähentävät kuntien verotuloja ja kasvattavat valtion kompensointitarvetta muille veronsaajille 119 milj. eurolla vuodessa. Valtionosuuksien kautta tehtävään kompensatioon tulee 5 milj. euron indeksikorotus vuonna 2009.

Valtionvelan korkomenoissa saavutetaan säästöä valtionvelan lyhentämisen tuloksena. Pääluokan 36 menoksi ennakoitaan vuosittain noin 2,06—2,19 mrd. euroa, kun vastaava toteuma vuonna 2007 oli 2,34 mrd. euroa. Vuoden 2011 osalta uusi arvio on toukokuun 2007 arvioon verrattuna noin 150 milj. euroa alempi. Korkomenot ovat

kuitenkin edelleenkin suuret, noin kaksinkertaiset esim. sisäasiainministeriön tai ulkoasiainministeriön menoihin verrattuna.

Taulukko 2. Valtiontalouden kehykset hallinnonaloittain sekä arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista vuosina 2009—2012, milj. euroa vuoden 2009 hinta- ja kustannustasossa

Hallinnonala	2009	2010	2011	2012
23. Valtioneuvoston kanslia	73	74	75	75
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	6	6	6	6
24. Ulkoasiainministeriö	1 151	1 217	1 323	1 360
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	17	18	18	18
25. Oikeusministeriö	749	737	747	757
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	40	40	40	40
26. Sisäasiainministeriö	1 182	1 113	1 104	1 107
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	45	45	45	45
27. Puolustusministeriö	2 404	2 311	2 336	2 312
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	270	276	280	267
28. Valtiovarainministeriö	7 085	7 128	7 148	7 256
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	271	378	397	414
29. Opetusministeriö	6 686	6 909	6 964	6 988
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	771	567	473	458
30. Maa- ja metsätalousministeriö	1 903	1 947	1 940	1 909
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	944	924	929	926
31. Liikenne- ja viestintäministeriö	1 782	1 799	1 689	1 886
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	319	324	401	305
32. Työ- ja elinkeinoministeriö	1 899	1 971	1 956	1 966
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	389	449	424	395
33. Sosiaali- ja terveysministeriö	10 032	10 175	10 286	10 373
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	4 468	4 427	4 375	4 341
35. Ympäristöministeriö	289	299	295	285
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	12	12	12	12
36. Valtionvelan korot	-	-	-	-
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista	2 192	2 192	2 058	2 133
Hallinnonalojen kehyykset yhteensä*	35 384	35 838	36 025	36 394
Lisätalousarviovaraus	300	300	300	
Jakamaton varaus	97	145	213	
Vaalikauden kehys	35 780	36 283	36 538	
Arvio kehyyksen ulkopuolisista menoista yhteensä	9 751	9 665	9 464	9 367

* Pääluokat 21 ja 22 sisältyvät loppusummaan.

3. Valtiontalouden kehukset hallinnonaloittain vuosille 2009—2012

3.1 Hallinnonalakohtaiset linjaukset

Valtiontalouden kehysten valmistelun lähtökohtana on ollut 25.5.2007 annettu kehyspäätös. Tällä päätöksellä uudistetaan 25.5.2007 annetun kehyspäätöksen hallinnonala-kohtaiset linjaukset tässä päätöksessä olevin täsmennyksin.

Ulkoasiainministeriön hallinnonalalla kehitysavun mitoitus perustuu hallituksen kehyspäätöksen 25.5.2007 euromääräiseen tasoon kuitenkin niin, että kehitysyhteistyöhallinnon vahvistamiseen vuoden 2008 talousarviossa tehty 2,4 milj. euron siirto toimintamenoihin on otettu vähennyksenä huomioon.

Vuonna 2011 varsinaiset kehitysyhteistyömenot ovat 926 milj. euroa, mikä merkitsee noin 258 milj. euron kasvua vuoteen 2008 verrattuna. Vuosien 2012—2015 kehitysavun tasosta päättää seuraava eduskunta. Tässä kehyspäätöksessä on tehty tekninen oletus siitä, että kehitysapu kasvaa vuonna 2012 samaa vauhtia kuin bruttokansantulo.

Finnfund Oy:n osakepääoman korotukseen ei esitetä uusia lisäyksiä. Tässä vaiheessa on tarkoituksenmukaista selvittää, mitä vaikutuksia vuoden 2008 talousarviossa tehdyllä 15 milj. euron osakepääoman korotuksella on ollut yhtiön toimintaan.

Sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan määrärahatasot pysyvät toukokuussa määritellyllä tasolla. Ulkoasiainministeriön hallinnonalalle on säästötoimenpiteenä kohdennettu 0,5 milj. euron vähennys lähialueyhteistyön määrärahoihin.

Tuottavuusohjelman toteuttamiseksi ulkoasiainministeriön organisaatiota uudistetaan, hallinto- ja tukipalveluja tehostetaan sekä ulkomaanedustustoverkoston kehitetään.

Oikeusministeriön hallinnonalalla tuomioistuinorganisaatiota kehitetään mm. käräjäoikeusverkostoa keskittämällä tavoitteena 27 käräjäoikeutta ja hallinnonalan säästöjä kohdennetaan helpottamaan ruuhkaisten tuomioistuinten toimintaa. Hallinnonalan palvelukeskusten toimintaa kehitetään tuottavuusohjelman mukaisesti. Kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annetun puitelain mukaisesti holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestäminen siirretään kustannusneutraalisti valtion järjestettäväksi ja rahoitettavaksi vuoden 2009 alusta. Edunvalvontapalvelujen toteuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin varataan vuosittain 13,6 milj. euroa, edunvalvontapalveluiden järjestämistäpaat kehitetään ja palveluita ostetaan enenevästi ulkopuolisilta palveluntuottajilta.

Vankeinhoidon määrärahojen tasoa on korotettu. Rangaistusten täytäntöönpanossa parannetaan toiminnan vaikuttavuutta ja taloudellisuutta toteuttamalla laaja-alainen kehittämisohjelma, joka käsittää rikosseuraamusalan hallintoa ja organisaatiota sekä vankiloiden toimintaa koskevia kehittämistoimia ja uudelleenjärjestelyjä. Vankien määrän nopeampi aleneminen vähentää toimintamenojen kasvupainetta. Vankitilojen peruskorjauksia jatketaan ja tilojen käyttöä tehostetaan.

Tuottavuusohjelman toteuttamiseksi hallinnonalan toimitilahallintoa uudistetaan ja tehostetaan. Käräjäoikeuksien summaaristen asioiden käsittelyä keskitetään ja tehostetaan käräjäoikeusverkoston uudistamisen yhteydessä. Vankiterveydenhuollon palvelujen ja muiden vankeinhoidon tukipalvelujen järjestämistä tehostetaan ja tuottamistapo-

ja uudistetaan. Kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirto käräjäoikeuksilta Maanmittauslaitokselle sisältyy kehyksiin.

Sisäasiainministeriön hallinnonalalla poliisin toiminnan vakiinnuttamiseen ja tele-tunnistetietojen säilyttämiseen osoitetaan vuonna 2009 16 milj. euroa, joka alenee 6 milj. euroon vuonna 2012.

Rajavartiolaitoksen kiinteistöjen siirto Senaatti-kiinteistöille 1.1.2008 alkaen on huomioitu kehyksissä. Rajavartiolaitos maksaa vuokratusta kiinteistövarallisuudesta pääoma- ja ylläpitovuokrasta muodostuvaa kokonaisvuokraa. Ylläpitovuokra sisältää normaalit kiinteistöjen ylläpidon kustannukset ja peritään todellisten kulujen mukaisena. Pääomavuokralla, jonka määrä on vuoden 2008 talousarvion Rajavartiolaitoksen toimintamenomomentin mitoituserusteen mukaisesti 7 milj. euroa vuodessa, rahoitetaan kiinteistövarallisuuden asianmukaisen kunnan edellyttämät omistajavastuuseen kuuluvat peruskorjaukset ja omistajatehtävät samoin kuin vuokranantajan tuotto sekä rahoitus- ja hallintokulut.

Rajavartiolaitoksen helikopteri- ja partiovenekaluston uusimiseen on varattu EU:n ulkorajarahastosta saatavaa lisämäärärahaa 3,4 milj. euroa vuodelle 2009 ja 1,5 milj. euroa vuodelle 2010.

Sisäasiainministeriön hallinnonalalle perustetaan 1.3.2008 lukien uusi yhteinen tietotekniikkakeskus nykyisen Poliisin tietohallintokeskuksen pohjalta. Hallinnon tietotekniikkakeskus HALTIK vastaa tietoteknisistä peruspalveluista, tietotekniikkaan liittyvistä asiantuntijapalveluista sekä turvaklusteri-palvelujen tuottamisesta palvelusopimuksin tilaaja-tuottaja -periaatteella. Palvelukeskuksen toiminta rahoitetaan sisäasiainhallinnon kehykseen sisältyvällä määrärahalla ja palvelusopimusten tuottamalla tulorahoituksella vuosina 2008—2010. HALTIK:n toiminnan vaatima kehysrahoitus poistuu vuoden 2010 jälkeen, jolloin siirrytään kokonaan maksulliseen toimintaan.

Hätäkeskuslaitoksen toimintaan osoitetaan vuonna 2010 lisärahoitusta 2 milj. euroa.

Biometrisiä oleskelulupakortteja varten osoitetaan Maahanmuuttovirastolle vuodesta 2010 alkaen vuosittain 1 milj. euroa.

Tuottavuusohjelman toteuttamiseksi poliisitoimessa toteutetaan rakenneuudistuksia ja tehostetaan liikennevalvontatehtävien tuottamistapoja lisäämällä tietotekniikan hyväksikäyttöä. Hätäkeskustoiminnan ja rajavartiolaitoksen rakenteita ja palveluita uudistetaan ja toimintaa tehostetaan.

Puolustusministeriön hallinnonalan määrärahojen mitoituksessa on huomioitu vuoden 2007 IV lisätalousarviossa päätettyjen puolustusmateriaalihankintojen tilausvaltuuksien muutoksista johtuvat menojen ajoitusmuutokset. Jalkaväkimiinojen suorituskyvyn korvaamiseksi vuosina 2009—2016 kohdistetaan korvaavien järjestelmien hankintoja varten yhteensä 200 milj. euron rahoitus. Kehyspäätöksessä varaudutaan julkisen hallinnon verkkoturvallisuuden edistämisen rahoittamiseen yhteensä 197 milj. eurolla osittain puolustus- ja osittain sisäasiainministeriön pääluokissa. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalustomenoihin varataan kehyskaudelle yhteensä 8 milj. euron kertalisäykset käytettäväksi lähinnä Afganistanin kriisinhallintajoukon laitehankintoihin. Uskottavan kansallisen puolustuskyvyn ylläpitämiseksi noin kolmannes puolustusbudjetista käytetään puolustusmateriaalihankintoihin.

Tuottavuusohjelman toteuttamiseksi puolustusvoimat jatkaa ydintehtävien ulkopuolisten toimintojen osalta tuottavuuden kehittämistä omaa toimintaa tehostamalla ja hankkimalla palveluja ulkopuolisilta palveluntuottajilta kehyskaudella toteutettavien ja jo aiemmin sovittujen tuottavuustoimenpiteiden lisäksi. Puolustushallinnon kehittämisen lähtökohtana ovat poikkeusolojen vaatimukset. Puolustusvoimat jatkaa keskittymistä ydintoimintoihin. Laadittavalla puolustuspoliittisella selonteolla on vaikutuksensa tuottavuusohjelman mukaisen henkilöstötarpeen vähentämisen suuntaamiseen ja toteuttamiseen.

Valtiovarainministeriön hallinnonalalla siirrot Ahvenanmaan maakunnalle kasvavat kehyskaudella noin 10 milj. eurolla verrattuna vuoden 2008 talousarvion tasoon. Maakunnalle maksettava tasoitusmaksu nousee 6,5 milj. eurolla. Maksu määräytyy valtiolle kertyvien vuosittaisten tulojen perusteella (ilman nettolainanottoa) ja kerrottuna itsehallintolain mukaisella tasoitusperusteella 0,45 prosentilla. Arpajaisveron tuoton palautus maakunnalle nousee 3 milj. eurolla. Pelitoiminnan suosion on arvioitu edelleen kasvavan kehyskaudella ja tämän johdosta määrärahasoa nostetaan vuoden 2008 talousarvioon verrattuna.

Energiaverotuki ja vastaavasti energiatuotteista perittävät valmisteverot kasvavat 112 milj. eurolla kehyskaudella. Kasvu johtuu 1.1.2008 voimaan tulleesta energiaverotuksen verottomuusjärjestelmän muutoksesta ja sen suuruus on arvioitu vuoden 2007 palautusten ja verottomien toimitusten määrän perusteella. Aikaisemmin verottomaan käyttöön tulevia energiatuotteita on voinut laajemmin siirtää suoraan käyttäjälle verottomasti, jolloin valmisteveroa ei maksettu missään vaiheessa. Vuoden 2008 alusta merkittävä osa näistä verottomista siirroista on muuttunut verollisiksi, jolloin energiatuotteen myyjä eli verovelvollinen maksaa niistä valmisteveron. Vastaavasti se taho, joka käyttää näitä energiatuotteita verottomaan käyttöön, voi hakea palautusta. Palautuksen määrästä noin 70 % on arvioitu maksettavan maakaasun käyttäjille.

Työhyvinvoinnin edistämisen määrärahaa korotetaan vuonna 2009 ja sitä suunnataan erityisesti tuottavuushankkeiden sekä muiden rakenne- ja toimintatapamuutosten edellyttämien henkilöstöpalvelujen yleiseen järjestämiseen sekä toimintaan, jolla tuetaan tuottavuuden, innovaatioiden ja työhyvinvoinnin samanaikaista kehittämistä valtion virastoissa ja laitoksissa.

Tuottavuusohjelman toteuttamiseksi rekisterien ylläpitoa ja käyttöä tehostetaan sekä tilastointitehtäviä kootaan ja tehostetaan. Veronkantotehtäviä keskitetään yhä enemmän verohallintoon ja selvitetään toimintojen kokoamista yhteen virastoon mm. verohallinnon ja tullihallinnon osalta. Uudistetaan verolainsäädäntöä siten, että verotustehdävät voidaan toteuttaa nykyistä tehokkaammin. Kunnilta valtiolle siirtyvät kuluttajaneuvontapalvelut on tulevaisuudessa tarkoitus hankkia pääosin ulkopuolisilta palveluntuottajilta.

Uudistetaan talous- ja henkilöstöhallinnon prosesseja, tietojärjestelmiä ja menettelytapoja siten, että valtionhallinnon organisaatioiden tehtävät voidaan tältä osin toteuttaa tehokkaammin ja yksinkertaisemmin. Tarkoituksena on selvittää edellytykset siirtyä nopealla aikataululla valtion tutkimusrahoituksessa, T&K -rahoituksessa ja muussa hankerahoituksessa (mm. EU-rakennerahastohankkeet) nykyisten lukuisten erilaisten rahoitusmallien sijasta kaikkien rahoittajien osalta yhdenmukaisiin rahoitusperiaatteisiin perustuvaan rahoitustapaan, jossa rahoittaja osallistuu päättämällään osuudella hankkeen kaikkiin kustannuksiin (kokonaisrahoitusmalli).

Selvitetään julkisen sektorin työnantajatehtävien edellyttämiä asiantuntija- ja palvelutehtäviä tavoitteena koota ja tehostaa toimintaa. Täsmennetään Valtiokonttorin roolia ja tehtäviä.

Valtionvarainministeriön hallinnonalalle kuuluvia kunta-asioita käsitellään luvussa 5. Peruspalveluohjelma.

Opetusministeriön hallinnonalalla otetaan kehyskaudella huomioon lisärahoitus ja toimenpiteet, joista on päätetty valtion 2008 talousarvion yhteydessä. Valtion koulukotien ja erityisoppilaitosten tukea on siinä yhteydessä korotettu. Ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärää ja oppisopimuskoulutuksen lisäkoulutuksessa olevien määrää on lisätty jo vuonna 2008. Kehyskaudella työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan uudelleenkohdennetusta nuorten matalapalkkatuen määrärahasta siirretään vuositasolla yhteensä 15 milj. euron osuus opetusministeriön hallinnonalalle tukemaan työvoiman ja työvoimatarpeen kohtaantoon liittyvien ongelmien ratkaisua. Rahoitusta kohdennetaan erityisesti ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen opiskelijapaikkojen lisäämiseen, ammatillisen peruskoulutuksen ja peruskoulutuksen valmistavaan koulutukseen maahanmuuttajille sekä opetushenkilökunnan lisäkoulutukseen. Lisäksi matalapalkkatuen määrärahasta siirretään edelleen osa opetusministeriön pääluokkaan nuorten syrjäytymisen ehkäisyä ja työllisyyttä edistäviin toimenpiteisiin. Kehyskaudella varaudutaan kustannuksiin, jotka aiheutuvat syksyllä 2008 toimintansa Helsingissä aloittavasta Eurooppa-koulusta.

Kehyksissä varaudutaan kohdentamaan valtion osuutena innovaatioyliopiston säätiövarallisuuteen vuoteen 2010 mennessä yhteensä 500 milj. euroa sillä edellytyksellä, että muut rahoittajatahot antavat oikeudellisesti velvoittavan sitoumuksen vähintään 200 milj. euron sijoituksesta. Valtio varautuu pääomittamaan julkisoikeudellisina laitoksina toimivia yliopistoja siten, että niiden vakavaraisuus, maksukyky ja luottokelpoisuus turvataan. Hallitus valmistelee periaatteet, joilla valtio osallistuu yliopistojen pääomittamiseen niiden vuoden 2010 loppuun mennessä hankkimaa yksityistä rahoitusta vastaavasti. Tämän toteuttamiseksi säätiöpohjainen toimintamalli tehdään kaikille yliopistoille mahdolliseksi. Varsinaiset päätökset pääomittamisesta kunkin yliopiston osalta tehdään parhaillaan käynnissä olevan selvitystyön pohjalta. Innovaatioyliopistoa koskevassa laissa ja säädekirjassa määritellään, että säätiö voidaan purkaa ja että sen varat silloin palautetaan alkuperäisille sijoittajille sijoitusosuuksia vastaavassa suhteessa. Valtion sijoitus on tällöin finanssisijoitus ja siksi kehyksen ulkopuolinen meno. Säätiöpääoman tuoton lisäksi kehyksessä on varauduttu lisäämään innovaatioyliopiston toiminnan rahoitusta 100 milj. eurolla vuoteen 2012 mennessä. Lisäys siirretään yliopistojen kilpailtavaksi vuoteen 2020 mennessä siten, että siirtäminen alkaa vuodesta 2015.

Muiden yliopistojen toimintamenoihin lisätään vuonna 2011 10 milj. euroa ja vuonna 2012 30 milj. euroa.

Yliopistojen palvelukeskukselle kohdennetaan lisärahoitusta yhteensä 5 milj. euroa toiminnan vakiinnuttamiseksi siirtymäaikana 2009—2010.

Veikkausvoittovarojen tuoton arvioidaan kasvavan 1,5 prosenttia kunakin kehysvuonna. Lisäksi aiemmin jakamattomia voittovaroja tuloutetaan vuosina 2009—2011 yhteensä 65,3 milj. euroa. Voittovarot on jaettu ns. jakosuhdelain mukaisin prosentiosuuksin kaikkien neljän edunsaajan (tiede, taide, liikuntatoimi ja nuorisotyö) kesken. Vuoden 2009 jälkeen kirjastoja ei voida rahoittaa veikkausvoittovaroista.

Kulttuurin toimialalla on sekä kalustohankintojen että toimitilojen ja kiinteistöjen perusrankoihin osoitettujen määrärahojen tasoa nostettu Museoviraston ja Suomen audiovisuaalisen arkiston tilatarpeiden vuoksi.

Turkua koskevaan Euroopan kulttuuripääkaupunkihankkeeseen vuonna 2011 on varattu 2009—2011 yhteensä 5 milj. euron lisäys.

Opetusministeriön hallinnonalalle on säästötoimenpiteenä kohdennettu 1 milj. euron vähennys valtionosuuteen oppilaitosten perustamiskustannuksista.

Tuottavuusohjelman toteuttamiseksi uudistetaan ja tehostetaan opetushallintoa. Valtionosuuksien, valtionavustusten ja rahoitusavustusten käsittelyprosessit sähköistetään. Opetusministeriö toteuttaa yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rakenteellista kehittämistä. Yliopistojen hallinnollisen aseman muuttuessa tehokkuus- ja tuottavuustavoitteet ja -ohjaus sisällytetään uudenmuotoisten yliopistojen valtionapuperusteisiin ja talousohjaukseen.

Kuntien valtionosuuksiin liittyviä asioita käsitellään kokonaisuutena luvussa 5. Peruspalveluohjelma.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla kiinteistöasioiden kirjaamistehtävät siirretään käräjäoikeuksilta 1.1.2010 lukien Maanmittauslaitokselle. Täsmennetty suunnitelma siirrosta ja sen tuottavuusvaikutuksista valmistellaan 10.10.2008 mennessä. Tilusjärjestelytoimitusten tukea lisätään vuosina 2009—2011.

Kansallisen metsäohjelman 2015 (KMO 2015) ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman 2008—2016 (METSO) toteuttamiseksi varataan maa- ja metsätalousministeriön kehukseen vuosille 2009—2012 lisämäärärahaa yhteensä 41,7 milj. euroa.

Maataloutta, maaseudun kehittämistä ja kalataloutta tuetaan EU:n tavoitteita tukevasti ja EU:n osarahoituksella sekä kansallisin varoin. Vuosia 2007—2013 koskevat EU-ohjelmat on otettu huomioon 25.5.2007 hyväksytyissä kehyksissä. Maa- ja puutarhatalouden kansalliseen tukeen lisätään määräraha sokerijuurikkaan kuljetusten tukemiseksi. Maatilatalouden kehittämisrahaston rahoitusmahdollisuuden parantamiseksi on otettu huomioon toukokuun 2007 kehyksissä hyväksytyt 30 milj. euron siirto talousarviosta Maatilatalouden kehittämisrahastoon.

Tuottavuusohjelman toteuttamiseksi maataloustukijärjestelmää yksinkertaistetaan, prosesseja sähköistetään sekä maataloustukivalvontaa tehostetaan. Osana kiinteistöasioiden siirtoa kiinteistötietojärjestelmä uudistetaan ja luodaan kiinteistöväihdännän sähköinen järjestelmä.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla on vuoden 2008 talousarviossa ja vaalikautta koskeneissa kehyspäätöksissä päätetty 26 väylähankkeen toteuttamisesta. Näistä 23 hankkeelle eduskunta on jo hyväksynyt määrärahaa ja kolmen hankkeen (Lusi—Mikkeli -tienparannus, Kehäradan rakentaminen ja valtionavustus Länsimetron rakentamiseen) osalta esitykset on tarkoitus antaa eduskunnalle lähivuosina. Ilmailulaitos osallistuu kehäradan lentoterminaalien aseman rakentamiseen yhteensä 30 milj. eurolla. Valtio osallistuu Länsimetron rakentamisen kustannuksiin 30 prosentilla,

enintään kuitenkin 200 milj. eurolla. Valtion osuuden euromääräinen enimmäismäärä on sidottu maanrakennusindeksiin.

Uusia väylähankkeita aloitetaan vaalikauden lopulla siten, että niistä aiheutuu vuonna 2010 enintään 9 milj. euron ja vuonna 2011 enintään 93 milj. euron määrärahatarpeet. Uusista väylähankkeista kahden osalta laaditaan verrokkilaskelma elinkaarihankkeena toteuttamisesta. Kehittämishankkeiden käynnistämisessä tullaan käyttämään kuntien aikaistamisrahoitusta. Väylähankkeista aiheutuu määrärahatarpeita vuosina 2008—2011 noin 1 579 milj. euroa ja sen jälkeen noin 2 864 milj. euroa eli yhteensä noin 4 447 milj. euroa. Vaalikaudella teemahankkeisiin käytetään 50 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus tarkastelee ennen uusia hankkeita koskevia ratkaisuja liikenneväylärakentamisen kokonaistilannetta kattavan selvityksen pohjalta.

Uusien väylähankkeiden rahoittamiseen käytetään 80 milj. euroa osakkeiden myyntituloista hallitusohjelman mukaisen säännön puitteissa, minkä jälkeen kohdentamatta jää 3,7 milj. euroa. Jatkossa osakkeiden myyntituloista aiheutuvat lisäykset kohdennetaan muihin osaamista, innovaatioita ja taloudellista kasvua edistäviin investointeihin.

Hallitus kehittää joukkoliikennettä ja hallitusohjelman mukaisesti tekee määrärahoihin tasokorotuksen, josta kohdistuu 5 milj. euroa vuodelle 2009, 7,5 milj. euroa vuodelle 2010 ja 10 milj. euroa vuodelle 2011. Joukkoliikenteen (rautatie-, linja-auto-, lento- ja vesiliikenne) määrärahat ovat yhteensä 104,5 milj. euroa vuonna 2011. Näihin määrärahoihin sisältyy VR Oy:n vuosia 2006—2011 koskeva junien kaukoliikenteen palvelujen ostosopimus.

Hallitus antaa eduskunnalle liikennepoliittisen selonteon, johon sisällytetään kehyspäätöksen mukaisina perusväylänpidon, liikenneväylähankkeiden ja joukkoliikenteen määrärahat. Perustienpitoon kohdennetaan 15 milj. euron tasokorotus vuosina 2009—2012.

Hallitusohjelman tietoyhteiskuntapolitiikan toteuttamiseksi ja koordinoimiseksi osoitetaan 0,2 milj. euron lisämääräraha vuosille 2009—2011.

Perusväylänpitoon kohdennetaan 15 milj. euroa vuonna 2009, 25 milj. euroa vuonna 2010, 15 milj. vuonna 2011 ja lisäksi kehyksen sisällä osoitetaan 20 milj. euroa vuosina 2009—2011 puunhuollon turvaamiseen. Vuoden 2008 lisätalousarvioesityksessä osoitetaan perusväylänpitoon lisävoimavaroja 50 milj. euroa akuutteihin tarpeisiin. Edellä mainituista määrärahalisäyksistä osoitetaan 10 milj. euroa vuosina 2009—2011 yksityisteiden avustamiseen.

Tuottavuusohjelman toteuttamiseksi tiehallinnon, ratahallintokeskuksen ja merenkulkulaitoksen tehtäviä kootaan perustettavaan väylävirastoon. Ajoneuvohallintokeskuksen, rautatieviraston, ilmailuhallinnon ja muissa hallinnonalan virastoissa suoritettavien liikenneturvallisuustehtävien välistä yhteistyötä syvennetään. Merentutkimuslaitoksen meribiologian tutkimus siirretään Suomen ympäristökeskukseen ja muu liikennettä palveleva tutkimus ilmatieteen laitokseen.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla teknologia- ja innovaatiopolitiikan rahoitusta (valtuuksina ja määrärahoina) lisätään kehyskaudella 32 milj. eurolla 25.5.2007 tehtyyn valtioneuvoston kehyspäätökseen nähden. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan rahoittama T&K-rahoitus (sisältäen avustukset ja lainat sekä hallinnonalan oman T&K-toiminnan) kasvaa vuoden 2008 tasoon nähden vuoteen 2012

mennessä noin 145 milj. eurolla, josta kehysten ulkopuolisten lainojen osuus on noin 19 milj. euroa.

Aktiivisen työvoimapolitiikan momentilta (32.80.51) siirretään vuosina 2009—2011 5 milj. euroa rakennemuutosavustuksiin momentille 32.80.64 *Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin*. Hallitus päättää tältä osin rahan kohdentumisesta rakennemuutospaikkakunnille. Hallituksella on vaalikaudella käytettävissään äkillisiin rakennemuutosongelmiin vuositasolla yhteensä 41,3 milj. euroa.

Yritysten investointi- ja kehittämisrahoitus, Finnveran lainat ja takaukset sekä muut yrityspolitiikan toimenpiteet kohdennetaan siten, että yritysten toimintaympäristössä lähivuosina tapahtuvaan muutokseen ja kasvavien ja kansainvälistyvien yritysten palveluhaasteisiin vastataan sekä edistetään aloitettavaa yritystoimintaa.

Energiapolitiikan määrärahat kasvavat 25.5.2007 tehdyn valtiontalouden kehyspäätöksen mukaisesti. Hallitus valmistelee kevään 2008 kuluessa uuden pitkän aikavälin energia- ja ilmastostrategian. Kehyspäätöksen mahdollisesti ylittäviin rahoitustarpeisiin otetaan kantaa vuoden 2009 talousarvioesityksessä ja kevään 2009 kehyspäätöksessä.

Kehyskaudella keskitytään hallitusohjelman mukaisesti parantamaan työnhakijoiden ja työpaikkojen kohtaantoa, edistämään uusien työpaikkojen ja yritysten syntymistä sekä vähentämään työttömyyttä ja syrjäytymistä. Työvoimapolitiikan määrärahoja suunnataan siten, että niillä tuetaan nykyistä paremmin työttömien työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Aiempiin arvioihin nähden myönteisempi työllisyyskehitys vähentää työvoimapolitiikan rahoituksen tarvetta. Määrärahoja kohdennetaan samalla enenevästi nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen ja vammaisten työhön paluun edistämiseen.

Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan on kohdennettu säästötoimenpiteenä vuositasolla noin 20 milj. euron vähennys työvoimapolitiikan määrärahoihin suhteessa vuoden 2008 talousarvioon sekä 1 milj. euron vähennys Finnvera Oyj tappiokorvausmäärärahoihin aiemmin päätettyjen vähennysten lisäksi ja 1,5 milj. euron vähennys maakunnan kehittämisrahaan suhteessa 25.5.2007 hyväksytyyn kehukseen. Nuorten matalapalkkatuen määrärahoista on tehty lisäksi 15 milj. euron siirto opetusministeriön hallinnonalalle tukemaan työvoiman kysynnän ja tarpeen kohtaantoon liittyvien ongelmien ratkaisua.

Tuottavuusohjelman toteuttamiseksi työvoimapalveluja uudistetaan, poistetaan päällekkäisyyksiä ja yksinkertaistetaan menettelyjä. Työvoima- sekä yritys- ja elinkeinopalvelujen siirtämistä tietoverkkoon nopeutetaan ja hyödynnetään julkisten palveluntuottajien ohella muita palveluntuottajia. Ministeriön sekä työvoima- ja elinkeinokustusten toimintaa tehostetaan.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla apurahansaajien sosiaaliturva järjestetään 1.1.2009 lukien. Pääperiaatteena on eläketurvamaksujen täysi rahastointi. Uudistus koskee apurahoja, jotka myönnetään lainsäädännön muutoksen tultua voimaan. Tavoitteena on, ettei apurahansaajien käteen sosiaaliturvamaksujen jälkeen jäävä apuraha pieneneisi. Opetusministeriön myöntämän valtion yksivuotisen taiteilija-apurahan määrää korotettaisiin tämän tavoitteen edellyttämällä tavalla (vuosikustannus runsas miljoona euroa) ja tuloverolain mukainen verottoman apurahan yläraja kohoaisi vastaavasti. Valtiolle koituu lisäkustannuksia tapaturmavakuutuksen, päivärahojen ja

työttömyysturvan järjestämisestä vuositasolla noin 2 milj. euroa. Eläketurvan osalta valtiolle odotetaan syntyvän kustannuksia vasta hyvin pitkällä aikavälillä. Maatalousyrittäjien eläkelaitos vastaa järjestelmän toimeenpanosta.

Lapin ja eräiden saaristokuntien sekä Kainuun alueen ja Pielisen-Karjalan, Ilomantsin ja Rautavaaran työnantajien vapautusta työnantajamaksuista jatketaan koeluonteisesti vuoteen 2011 saakka. Kansaneläkerahaston vajeen kattamiseksi muiden työnantajien kansaneläkemaksu on kokeilusta johtuen 0,012 prosenttiyksikköä korkeampi.

Kehyspääöksessä on varauduttu Suomen ja Australian välisen sosiaaliturvasopimuksen voimaantumiseen 1.7.2009 lukien. Sopimuksesta arvioidaan aiheutuvan vuositasolla 4 milj. euron kustannus Suomen valtiolle.

Elatustuen siirto kunnilta valtion rahoitusvastuulle ja Kansaneläkelaitoksen hallinnoitavaksi toteutuu vuonna 2009. Elatustuen toimeenpanon tehtävien siirron Kelalle aiheuttamat kustannukset rahoitetaan siirrolla kuntien yleisestä valtionosuudesta.

Avo- ja laitoshoidon rajanvedon poistoa sosiaalivakuutuksessa jatketaan vuonna 2010 ja laitoshoidossa oleville eläkkeensaajille ryhdytään maksamaan eläkkeensaajan hoitotukea 1.1.2010 lukien. Rajoituksen poistaminen lisää kansaneläkemenoja 60 milj. euroa ja laitoshoitomaksujen enimmäismäärä suhteessa hoidettavan tuloihin korotetaan 85 prosenttiin. Vastaavasti vähennetään kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia 60 milj. euroa. Valtio vastaa kertaluonteisesta kansaneläkerahaston maksuvalmiustason lisäämisestä 2,4 milj. eurolla.

Lääkärihelikopteritoimintaa varten perustetaan valtakunnallinen hallinnointiyksikkö, joka vastaa ensihoitojärjestelmien tarvitsemasta helikopterikuljetuspalvelun hankinnasta (kilpailutus ja sopimusten laatiminen) sekä valvonnasta. Valtio osallistuu hallinnointiyksikön valmisteluvaiheen aikaisiin perustamis- ja ylläpitokustannuksiin vuoden 2010 heinäkuuhun asti. Siirtymäkauden rahoitus yltää korkeintaan 800 000 euroon. Yliopistolliset sairaanhoitopiirit vastaavat alueellaan tarvittavan lääkärihelikopterin lääkinnällisestä toiminnasta ja siitä aiheutuvista kustannuksista. Kun lääkärihelikopteritoiminta siirtyy keskitetyn hallinnointiyksikön vastattavaksi, sen toiminta ja sen hankkimat helikopterikuljetuspalvelut tukikohtineen rahoitetaan raha-automaattirahoituksella veteraanikuntoutusmallin mukaisesti.

Yleiseen rokotusohjelmaan sisällytetään vuonna 2009 uutena pikkulasten rotavirusrokotus, josta aiheutuu välittömiä kustannuksia 6 milj. euroa vuodessa. Rokotuksella on saavutettavissa merkittäviä kansanterveydellisiä hyötyjä ja terveystaloudelliset selvitukset osoittavat välillisten säästövaikutusten vastaavan suuruusluokaltaan rokotuksen aiheuttamia kustannuksia.

Hinta- ja kustannustason kohoaminen lisää määräraharavetta sosiaaliturvaetuuksiin. Toisaalta työttömyystilanteen parantuminen vähentää edunsaajien määrää.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla kohdennetaan 8,7 milj. euron säästö terveydenhuollon yksiköille maksettaviin tutkimuskorvauksiin.

Tuottavuusohjelman toteuttamiseksi ministeriön alaista tutkimus- ja kehittämistoimintaa ja toisaalta valvontaa ja ohjausta keskitetään yhdistämällä Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen ja Kansanterveyslaitoksen sekä Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen toi-

minnot siten, että lääninhallitusten nykyiset sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan voimavarat voidaan tehokkaasti käyttää tehtävien toteuttamisessa aluehallintouudistuksessa päätettävällä tavalla. Molemmissa tapauksissa nykyiset laitokset lakkautetaan ja tilalle perustetaan uudet 1.1.2009 alkaen. Valtion mielisairaaloiden ja koulukotien asemaa selvitetään. Lisäksi selvitetään lääkkeitä ja lääkehuoltoa käsittelevien virastojen asemaa.

Kuntien järjestämää sosiaali- ja terveydenhuoltoa tarkastellaan kehyspäättöksen luvussa 5. Peruspalveluohjelma.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden suojelun ohjelmaa (METSU) on kehyksessä varauduttu jatkamaan ja laajentamaan koko Suomeen. Kehyksessä on varattu tähän tarkoitukseen lisämäärärahoja yhteensä 65,8 milj. euroa. Kehyksessä on huomioitu Varustamoliikelaitoksen nykyisten alusten torjuntavalmiuden ylläpidon aiheuttamat lisäkustannukset sekä varauduttu öljyntorjunta-aluskapasiteetin määrää ja laatua turvaaviin lisätoimiin myös uuden monitoimialuksen valmistumisen jälkeen. Merentutkimuslaitoksen meribiologian tutkimus siirretään Suomen ympäristökeskukseen.

Valtion asuntorahaston asemaa koskeva selvitys laaditaan ympäristöministeriön ja valtiovarainministeriön yhteistyönä kevään 2008 aikana, ja asiasta päätetään tämän jälkeen. Nykyjärjestelmässä asuntorahastosta maksettavat avustus- ja akordimenot mitoitetaan asuntopoliittisen ohjelman mukaisesti 120 milj. euroksi vuosina 2009—2011.

Tuottavuusohjelman toteuttamiseksi kehitetään alueidenkäytön, rakentamisen ja asumisen tehtäviä siten, että karsitaan suunnittelu- ja lupahallintotehtäviä ja hyödynnetään sähköisiä palveluja.

3.2 Poliitiikkaohjelmat

Hallitusohjelmassa on päätetty kolmesta poikkihallinnollisesta poliitiikkaohjelmasta, jotka ovat työn, yrittämisen ja työelämän poliitiikkaohjelma, terveyden edistämisen poliitiikkaohjelma ja lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin poliitiikkaohjelma. Vaalikauden kehykseen sisältyvät myös poliitiikkaohjelmien toteuttamiseen tarvittavat määrärahat. Hallitus päättää mahdollisesta määrärahojen kohdentamisesta poliitiikkaohjelmille vuosittain kehys- ja budjettimenettelyssä. Poliitiikkaohjelmien omaan käyttöön on varattu sijoitusministeriöiden toimintamenoihin vuosittainen määräraha hallintomenoihin. Lisäksi talousarvioesityksessä voidaan määritellä tarkemmin, missä määrin määrärahoja käytetään poliitiikkaohjelmien tarkoituksiin.

3.3 Tuottavuusohjelman toteuttaminen

Hallitus jatkaa valtion tuottavuusohjelman toteuttamista ja päättää tässä kehyspäättöksessä uusista, vuoden 2015 loppuun mennessä toteutettavista tuottavuustoimenpiteistä.

Hallitus tarkasteli tuottavuusohjelman toteutumista marraskuussa 2007, jolloin jo edellisen hallituksen päättämien 9 645 henkilötyövuoden vähenemiseen vuoteen 2011 mennessä tähtäävien toimenpiteiden ajoittumista ja kohdentumista täsmennettiin. Täsmennykset on vuosien 2009—2011 osalta huomioitu tässä kehyspäättöksessä. Lisäksi toimenpiteisiin on ministeriöiden ehdotusten perusteella tehty joitakin uudelleenkohdennuksia ja ajoitusten muutoksia.

Hallitusohjelman ja 25.5.2007 kehyspäättökseen mukaisesti käynnistetään uusia tuottavuutta lisääviä toimenpiteitä, joiden henkilöstötarvetta vähentävä vaikutus kohdistuu pääosin vuosille 2012—2015. Niiden tulee johtaa yhteensä 4 800 henkilötyövuoden henkilöstötarpeen vähenemiseen. Hallinnonaloittaiset ja toimenpidekohtaiset tavoitteet uusien tuottavuustoimenpiteiden vaikutuksista henkilötyövuosimääriin vuoden 2015 loppuun mennessä sisältyvät liitteeseen 3. Kehyspäättökseen valmistelun pohjana ovat olleet ministeriöiden ehdotukset uusiksi tuottavuustoimenpiteiksi tai niiden aiheiksi. Lisäksi valtiovarainministeriössä, opetusministeriössä ja valtion aluehallinnon uudistamishankkeessa on valmisteltu poikkihallinnollisille uudistuksille tuottavuustavoitteita, jotka on sisällytetty kehyspäättökseen.

Tavoite koostuu hallinnonalan rakenteiden, toiminnan ja prosessien tuottavuuden parantamisen vaikutuksista sekä jäljempänä todettujen poikkihallinnollisten ja useita hallinnonaloja koskevien hankkeiden vaikutuksista. Kunkin hallinnonalan rakenteisiin, toimintaan ja prosesseihin kohdistuvat keskeiset tuottavuutta lisäävät uudet toimenpiteet todetaan kehyspäättökseen kohdassa 3.1.

Uudet tuottavuustoimenpiteet toteutetaan siten, että ne vaikuttavat henkilöstötarpeeseen viimeistään vuosina 2012—2015. Toimenpiteet tehdään jo päätettyjen tuottavuustoimien ja käynnissä olevien poikkihallinnollisten tuottavuustoimien lisäksi. Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta seuraa toimenpiteiden valmistelua ja toteuttamista. Ministeriöt täsmentävät sisällöltään, vaikutuksiltaan ja ajoitukseltaan hallinnonaloittaiset uudet tuottavuustoimenpiteet ja niiden henkilöstövaikutukset ja toimittavat tätä koskevat selvitykset valtionvarainministeriölle 10.10.2008 mennessä. Selvityksissä kuvataan myös tuottavuustoimenpiteiden vaikutukset hallinnonalojen toiminnan vaikuttavuuteen. Hallitus käsittelee tämän perusteella tuottavuustoimenpiteiden valmistelu- ja toteutustilannetta marraskuussa 2008. Samalla päätetään eräiden hallinnonaloille vielä kohdentamattomien aikaisempien tuottavuustoimenpiteiden kohdentamisesta.

Tuottavuusohjelman toteuttaminen sovitetaan yhteen alueellistamisprosessin kanssa muun muassa toimenpiteiden ja tuottavuushyötyjen ajoittamisessa.

Siltä osin kuin tuottavuuden paranemisesta seuraavat menosäästöt on sisällytetty kehykseen, on noudatettu periaatetta, että säästöstä 75 % on sisällytetty ao. hallinnonalan kehykseen ja 25 % kohdennettu uudelleen valtiontalouden kehyksen tasolla.

Talous- ja henkilöstöhallinnon toimintojen kehittämisessä toteutetaan toinen vaihe, jonka tavoitteena on lisätä edelleen tehtävien tuottavuutta ja vähentää niihin kohdennettua työpanosta. Tuottavuuden lisäämismahdollisuudet perustuvat erityisesti siihen, että toimintaprosesseissa päästään kauttaaltaan sähköiseen asioiden käsittelyyn, järjestelmiä ja prosesseja uudistetaan ja yhdenmukaistetaan sekä kaikkien virastojen ja laitojen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut tuotetaan palvelukeskuksmallilla. Lisäksi otetaan laajasti käyttöön verkkolaskutus ja hankintatoimen tilaustenhallintajärjestelmät sekä yksinkertaistetaan talous- ja henkilöstöhallintoa.

Valtion tietohallinnon kehittämisessä tuottavuutta parannetaan valtion IT-strategian mukaisesti ja ottamalla kattavasti käyttöön vuoteen 2014 mennessä strategian kärkihankkeiden tulokset sekä uudistamalla virastojen perustietotekniikan hankintaa, ylläpitoa, kehittämistä ja yhteensopivuutta.

Opetusministeriö laatii, tukeutuen valmistelussa ao. ministeriöihin ja sektoritutkimuksen neuvottelukuntaan, vuoden 2008 lokakuun loppuun mennessä ehdotuksen sektoritutkimuksen rakenteelliseksi uudistamiseksi siten, että saavutettava henkilötyövuosien vähennys on hallituksen 9.11.2007 vahvistamien tuottavuustoimenpiteiden vaikutusten lisäksi vähintään 500 vuonna 2015. Ehdotuksen tulee perustua tutkimuslaitoskonaisuuden tarkoituksenmukaiseen rakenteelliseen ja toiminnalliseen kehittämiseen ja siinä on otettava huomioon myös yliopistojen rakenteen ja aseman kehittäminen sekä mahdollisuudet siirtää tutkimusta yliopistoihin. Kunkin hallinnonalan osuus sektoritutkimuksen rakenteelliselle uudistukselle asetetusta tavoitteesta on liitteenä 3 olevassa taulukossa asetettu vastaamaan sen osuutta Tilastokeskuksen tutkimustilaston mukaisista tutkimustyövuosista. Opetusministeriön ehdotuksessa voidaan päätyä liitteen 3 taulukosta poikkeavaan jakoon.

Valtion aluehallinnon tuottavuutta parannetaan toteuttamalla valtion aluehallintouudistus. Aluehallintouudistuksen tuottavuustavoitteet on sisällytetty kehyspäätökseen aluehallinnon uudistushankkeen valmisteluryhmän ehdotusten pohjalta. Tavoitteena on, että näiden toimenpiteiden seurauksena henkilöstötarve alenee yhteensä mittaluokaltaan 625 henkilötyövuotta.

Valtiovarainministeriö käynnistää selvityksen ja valmistelee toimenpiteet valtion laboratoriotuotoimintojen kokoamiseksi palvelukeskuksena toimivaan laboratoriokeskukseen. Valtiovarainministeriö selvittää kemikaaliasioiden hallinnon järjestämistä ja sen kehittämisvaihtoehtoja.

Henkilöstömuutosten tukeminen

Tuottavuutta lisäävät toimenpiteet toteutetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen ja ne sovitetaan henkilöstön palvelussuhteen turvaamisen, työn jatkuvuuden ja eläkkeelle siirtymisen myöhentymisen sekä työelämän laadun kehittämisen tavoitteisiin. Vanhuuseläkkeelle siirtymisen kasvun takia valtion henkilöstön vuosittainen luonnollinen poistuma nousee varsinkin vuodesta 2011 lähtien ja pysyy korkealla tasolla koko vuosikymmenen. Vuonna 2009 vanhuuseläkkeelle siirtyy noin 2 900 ja vuonna 2011 noin 3 400 henkilöä ja vuosina 2012—2015 keskimäärin 3 800 henkilöä vuodessa. Otaen huomioon myös luonnollinen poistuma nelivuotiskauden 2012—2015 rekryointitarpeeksi ennustetaan valtionhallinnossa yhteensä 18 800 henkilötyövuotta, vaikka uusien tuottavuustoimenpiteiden mukainen henkilöstötarpeen väheneminen otetaan huomioon. Kiristyvän työvoimakilpailun takia tuottavuusohjelman tehtävänä on muiden tavoitteiden ohella parantaa valtionhallinnon työvoimakilpailukykyä tarjoamalla kiinnostavia tehtäviä ja palvelussuhteen ehtoja.

Tuottavuushankkeiden toteuttaminen edellyttää hyvää henkilöstösuunnittelua ja -johtamista ja käyttökelpoisia periaatteita ja menettelytapoja. Työelämän laadun, innovaatioiden ja tuottavuuden riittäväksi yhteen kytkemiseksi valtiovarainministeriö käynnistää erityisen kehittämishankkeen, joka toteutetaan kehyskaudella. Muutosjohtamista tukevaa johdon ja esimiesten valmennusta jatketaan. Ministeriöiden, virastojen ja laitosten henkilöstömuutoksiin asiantuntijapalveluja tarjoava Henkilöstöpalvelut -yksikkö perustetaan Valtiokonttoriin 1.6.2008 lukien. Tuottavuusohjelmaa sekä edellä todettuja toimenpiteitä valmistellaan ja toteutetaan yhteistoiminnassa valtion henkilöstöjärjestöjen ja henkilöstön edustajien sekä henkilöstön kanssa kaikilla hallinnon tasoilla.

Talous- ja henkilöstöhallinnon kehittäminen

Valtionhallinnon neljä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusta (Oikeushallinnon palvelukeskus, Sisäasiainhallinnon palvelukeskus, Puolustushallinnon palvelukeskus ja Valtiokonttorin tulosityksikkönä toimiva palvelukeskus) kootaan 1.1.2010 valtiovarainministeriön hallinnonalalle hallinnollisesti yhdeksi, useissa alueellisissa toimipisteissä toimivaksi virastoksi. Maaliskuun 2008 alussa virastona aloittavan Yliopistojen palvelukeskuksen hallinnollinen muoto uudistetaan yliopistouudistuksen yhteydessä.

Ministeriöiden tulee ohjata hallinnonalansa virastoja ja laitoksia siirtämään talous- ja henkilöstöhallinnon prosessit Valtiokonttorin linjausten mukaisina tehtäväkokonaisuuksina palvelukeskuksiin. Ministeriöt varmistavat, että myös ne hallinnonalan virastot, joilla on omia talous- ja henkilöstöhallinnon palveluyksiköitä, tulevat vuoden 2009 loppuun mennessä nykyisten palvelukeskusten asiakkaiksi.

Valtiokonttori vastaa yhteisen talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän hankinnasta, järjestelmän toteutuksen ja käyttöönoton läpiviennistä sekä talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien yhtenäistämisestä ja yhteisestä kehittämisestä valtion virastoissa ja palvelukeskuksissa. Tietojärjestelmä on kiinteä osa talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusten tarjoamaa palvelukokonaisuutta.

Valtion tietohallinnon kehittäminen

Valtiovarainministeriön hallinnonalalle Valtiokonttorin yhteyteen perustetaan vuoden 2009 alusta IT-palvelukeskus, joka huolehtii valtion IT-strategian mukaisten valtion yhteisten IT-palveluiden toteuttamisesta sekä sinne koottavien muiden IT-tehtävien ja -palveluiden tuotannosta. Valtioneuvoston tietohallintoyksikkö (VNTHY) sekä nykyiset Valtiokonttorin hoitamat talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmiin liittyvät pääkäyttäjä- ja ylläpitotehtävät sekä järjestelmäpalvelut siirretään palvelukeskukseen. IT-palvelukeskuksen tehtävien edellyttämät määrärahat ja henkilöresurssit kootaan ensisijaisesti siirroilla eri hallinnonaloilta. Palvelukeskus siirtyy asteittain palveluiden omakustannusarvoon perustuvilla maksuilla rahoitettavaksi. Toiminnan alkuvaiheessa vuosina 2012—2015 palvelukeskukselle on osoitettu käynnistämisrahoitusta 1—2 milj. euroa vuodessa. Tämän jälkeen palveluiden tuottaminen rahoitetaan kokonaisuudessaan maksuilla.

4. Tuloarviot ja valtiontalouden tasapaino

Valtiontalouden tuloarvioiden lähtökohtana on kansantalouden keskipitkän aikavälin kehitysarvio, josta on johdettu veropohjien kehitysarviot. Lisäksi on otettu huomioon hallitusohjelman veropoliittiset linjaukset. Vuoden 2008 alusta toteutettu perintöveron kevennys vähentää täysimääräisesti verotuottoa vuonna 2009, jolloin sen vaikutus arvioidaan 165 milj. euroksi. Samoin vuoden 2008 alusta toteutettu autoverotuksen muutos vähentää verotuottoa täysimääräisesti vuonna 2009, ja sen vaikutus arvioidaan 216 milj. euroksi. Elintarvikkeiden arvonlisäveroprosenttia alennetaan 5 prosenttiyksiköllä 1.10.2009, mikä vuositasolla vähentää verotuottoa 0,5 mrd. euroa. Laskelmissa on oletettu, että hallitusohjelmaan sisältyvän tuloverokevennyksen suurin veronkevennys kohdistuu vuosiin 2009 ja 2010. Hallitus toteuttaa veronkevennyksen ns. puolivälitarkastelun. Tätä ei ole kuitenkaan otettu huomioon tuloarvioissa. Vuoden 2012 osalta oletetaan teknisesti, että valtionverotuksessa tehdään veroperusteiden tarkistus

siten, että verotus ei reaaliensiotason nousun seurauksena kiristy. Verotuksen kokonaisrasitukseen vaikuttaa valtion päätösten ohella kunnallisverotuksen taso sekä sosiaaliturvamaksut.

Tuloihin ja varallisuuteen perustuvien verojen tuoton arvioidaan kasvavan kehyskaudella keskimäärin 3 % vuodessa. Palkkatulojen arvioidaan kasvavan keskimäärin 4½ % vuodessa ja pääomatulojen hieman hitaammin, 2½ %. Arviossa on otettu huomioon hallitusohjelman mukaiset tuloverokevennykset. Yhteisöveron tuoton arvioidaan kasvavan toimintaylijäämän kasvua vastaavasti keskimäärin 4 % vuodessa. Liiketoimintaan perustuvien verojen tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin 3 % vuodessa, eli hieman yksityisen kulutuksen kasvua hitaammin, koska ruoan arvonlisäveron kevennys vähentää tuottoa. Valmisteverojen tuoton arvioidaan kasvavan ½ % vuodessa, mikä johtuu valmisteverojen suurimman erän, energiaverojen maltillisesta tuottoennusteesta, jonka lähtökohtana on oletus energian käytön tehostumisesta päästövoitteiden saavuttamiseksi.

Valtion budjettitalouden tulojen arvioidaan kasvavan kehyskaudella keskimäärin reilut 2 % vuodessa. Verotulojen kasvuksi arvioidaan vajaan 3 % vuodessa. Verotulot ovat noin 85 % budjetin kaikista tuloista. Tuloarviointiin on merkitty vakiintuneen käytännön mukaisesti valtion omistamien osakkeiden myyntituloja 400 milj. euroa vuodessa.

Valtionvelan määrän oletetaan tänä vuonna laskevan 54,7 mrd. euroon eli noin 28,9 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Kansantalouden tilinpidon käsittein valtiontalouden arvioidaan ennustelaskelmissa olevan hieman ylijäämäinen koko kehyskauden. Vuonna 2011 ylijäämäsuhteen arvioidaan olevan lähellä yhtä prosenttia eli hallitusohjelmassa esitettyä ylijäämätavoitetta.

Valtionvelka vähenee ennusteen mukaan koko vaalikauden ja on vuonna 2011 54,6 mrd. euroa, mikä vastaa 25,5 % suhteessa bruttokansantuotteeseen.

5. Peruspalveluohjelma

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate nousi vuonna 2007 2,3 mrd. euroon ja kattoi edellisvuotta selvemmin käyttöomaisuuden poistot. Kuntien taloustilannetta paransi erityisesti verotulojen 7½ prosentin kasvu. Toimintamenot kasvoivat 5,3 %. Käyttöomaisuusinvestoinnit nousivat 3,7 mrd. euroon. Kun käyttöomaisuuden myynnit laskivat selvästi, vuosikate ei riittänyt nettoinvestointien rahoittamiseen. Kuntien lainakannan kasvu jatkui lähes viime vuosien tavoin. Kuntakoon mukaan tarkasteltuna vuosikate parani lähes kaikissa kuntaryhmissä, mutta kuntien ja alueiden väliset taloudelliset erot pysyivät edelleen suurina.

Kuntatalouden vahvistuminen jatkuu vuonna 2008, vaikka toimintamenojen kasvu nopeutuu noin 6 prosenttiin suurten palkkojen sopimuskorotusten seurauksena. Verotulojen ja valtionosuuksien merkittävä lisäys nostaa vuosikatteen 3,1 mrd. euroon, mikä ylittää selvästi käyttöomaisuuden poistojen tason.

Vuoden 2007 lopulle saakka suhteellisen voimakkaana jatkunut talouskehitys merkitsee vahvaa lähtökohtaa myös kuluvalle vuodelle. Kansainvälisen talouden epävarmuustekijät uhkaavat talouskehitystä myös Suomessa. Kotimaisen suhdannekehityksen arvioidaan tänä vuonna olevan asteittain vaimenevaa. Kuntien käyttötalouden no-

pean menokasvun lisäksi kuntien investointipaineet ovat suuret. Liian nopea menojen lisääminen hyvän tulokehityksen vallitessa saattaa aiheuttaa ongelmia tulojen pienentyessä. Kuntien on varauduttava ajoissa talouden suhdannetilanteen mahdolliseen heikentymiseen. Ilman käyttötalouden menokehityksen hillintää sekä investointien kestävää mitoitusta ja ajoitusta kuntien velkaantumistarve pysyy suurena.

Kuntatalouden kehitysarviolaskelmat vuosille 2009—2012 perustuvat valtiovarainministeriön arvioon kokonaistaloudellisesta kehityksestä keskipitkällä aikavälillä. Vuosina 2009—2012 kuntien ja kuntayhtymien vuosikatteen arvioidaan nykytilanteen valossa ylittävän selvästi poistot. Tämä perustuu oletukselle, että toimintamenot kasvavat keskimäärin 5,1 % sekä verotulot ja valtionosuudet yhteensä keskimäärin 4½ % vuodessa. Vuosikatteen arvioidaan keskimäärin riittävän kattamaan nettoinvestoinnit, minkä seurauksena kuntien velan kasvu hidastuu edellisvuosista.

Kuntatalous kuitenkin kiristyy kehyskauden loppua kohti, kun väestön ikääntyminen alkaa hidastaa verotulojen kasvua ja lisätä sosiaali- ja terveyspalvelujen kysynnän kasvua. Lisäksi kunta- ja palvelurakennemuutos lisää täytäntöönpanovaiheessa kuntien menoja mm. henkilöstön aseman turvaamisen ja rakennemuutosten täytäntöönpanon edellyttämien investointien ja muiden järjestelyjen takia.

Kuntien peruspalvelut rahoitetaan pääosin kuntien omilla **verotuloilla**. Verotuloja arvioidaan kertyvän vuonna 2008 yhteensä noin 17,4 mrd. euroa. Kuntien verotulojen arvioidaan kasvavan vuonna 2008 yhteensä 6,8 % ja vuosina 2009—2012 keskimäärin 4,9 %. Verotulojen kasvu hidastuu kehyskaudella talouskasvun hidastuessa.

Valtionavut kuntien peruspalveluiden rahoittamiseen ovat yhteensä 8,9 mrd. euroa vuonna 2009. Kehyskaudella 2009—2012 kuntien peruspalvelubudjettitarkastelun piiriin kuuluvat valtionavut kasvavat nettomääräisesti 315 milj. euroa vuoteen 2008 verrattuna. Valtiontalouden kehyksissä valtionosuudet lasketaan kehysvuosille vuoden 2009 kustannustasossa, joten valtionosuuksien kasvuun sisältyy vain vuoden 2009 indeksikorotukset ja kasvu on muuten reaalista. Suurin lisäys valtionosuuksiin aiheutuu indeksikorotuksesta, joka lisää valtionosuuksia yhteensä 325 milj. euroa. Tästä yleisen valtionosuuden osuus on 5 milj. euroa, opetus- ja kulttuuritoimen osuus 126 milj. euroa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon osuus 193 milj. euroa. Indeksikorotuksista 296 milj. euroa maksetaan kunnille ja kuntayhtymille. Toisaalta valtionosuudet vähenevät 133 milj. euroa kunta- ja palvelurakennemuutukseen liittyvien tehtävien siirtojen takia.

Kunnille maksettavat **sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet** kasvavat kehyskaudella yhteensä 208 milj. euroa. Hallitusohjelmaan toteuttamiseen liittyen valtionosuuksia korotetaan vuosittain runsaalla 21 milj. eurolla vuosina 2009—2011. Lisäys kohdistuu muun muassa ikäihmisten palvelujen laatusuosituksen mukaisen toiminnan käynnistämiseen ja vammaislainsäädännön uudistamiseen, ikääntyneiden neuvonta- ja palveluverkoston luomiseen sekä maahanmuuttajataustaisten kieli- ja kulttuurivähemmistöihin kuuluvien lasten varhaiskasvatuksen tukemiseen. Tämän arvioidaan lisäävän kuntien menoja 63 milj. euroa vuosittain. Lisäksi hallitusohjelman mukainen lasten kotihoidon tuen korottaminen ensimmäisen lapsen osalta lisää valtionosuuksia 5,4 milj. euroa ja yksityisen hoidon tuen korottaminen 1,5 milj. euroa vuonna 2009. Vuonna 2010 korotetaan osittaista hoitorahaa 20 eurolla, mikä lisää valtionosuuksia 1,4 milj. euroa. Nämä korotukset lisäävät kuntien menoja yhteensä noin 25,3 milj. euroa. Pitkäaikaisasunnottomille tarkoitettuihin tukipalveluihin osoitetaan 1 milj. euroa vuonna 2009 ja 2 milj. euroa vuosina 2010—2011. Lisäksi tarkoitukseen kohdenne-

taan sosiaali- ja terveydenhuollon hankerahoista yhteensä 5 milj. euroa vuosina 2009—2011.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut nousevat 1.8.2008 alkaen. Maksujen korotukset toteutetaan siten, että kuntien maksutulot lisääntyvät vuoteen 2007 verrattuna 27 milj. eurolla vuonna 2008 ja vuositasolla 65 milj. eurolla vuodesta 2009. Hallitusohjelman edellyttämien sisäisten siirtojen toteuttamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia vähennetään vuositasolla 60 milj. euroa (25 milj. euroa vuonna 2008). Maksujärjestelmä uudistetaan siten, että vuodesta 2009 alkaen maksut seuraavat kustannuskehitystä.

Avo- ja laitoshoidon rajanvedon poistamista jatketaan vuoden 2010 alusta siten, että laitoshoidossa oleville eläkkeensaajille ryhdytään maksamaan eläkkeensaajan hoitotukea ja laitoshoidon enimmäismaksu nostetaan 85 prosenttiin nettotuloista. Uudistuksen arvioidaan lisäävän kuntien asiakasmaksutuloja 60 milj. eurolla. Kuntien valtionosuuksia vähennetään vastaavasti.

Kunta- ja palvelurakennemuutokseen liittyen kuntien järjestämiä sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä siirretään valtion järjestettäväksi ja rahoitettavaksi. Siirrot vähentävät valtionosuuksia yhteensä 118 milj. euroa, josta elatustuen siirto on 96 milj. euroa, tulkkipalvelujen siirto 10 milj. euroa, ulkomaalaisten sairaanhoitokustannusten korvaamisen siirto 7 milj. euroa sekä lasten ja nuorten oikeuspsykiatrisen tutkimuksen korvausten siirto 5 milj. euroa. Siirrot toteutetaan kustannusneutraalisti.

Kunnille maksettavat valtionosuudet kasvavat automaattisesti ikärakenteen ja asukasluvun muutoksen vuoksi vuosittain keskimäärin 47 milj. eurolla. Lisäys on kehyskaudella yhteensä 188 milj. euroa. Asukasluvun ja ikärakenteen muutos lisää kuntien menoja vuosittain keskimäärin 144 milj. euroa ja kehyskaudella yhteensä arviolta 574 milj. euroa.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet kasvavat kehyskaudella yhteensä 70 milj. euroa. Tästä määrästä 11 milj. euroa perustuu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta tehtävään määrärahasiirtoon, jolla nuorten matalapalkkatukeen tarkoitettuja, vielä sitomattomia määrärahoja kohdennetaan opetusministeriön hallinnonalan valtionosuuksiin. Rahoitusta kohdennetaan erityisesti ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen opiskelijapaikkojen lisäämiseen sekä perusopetuksen valmistavaan koulutukseen maahanmuuttajille. Tämä lisää kuntien menoja 20 milj. euroa. Perusopetuksen ja lukioiden valtionosuuksien arvioidaan alenevan kehyskaudella oppilasmäärän vähenemisen johdosta. Hallitusohjelman mukaan opetustoimen ikäluokkien pienemisestä johtuva 80 milj. euron laskennallinen säästö kohdennetaan koulutuksen laadulliseen kehittämiseen. Teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuus kasvaa noin 17 milj. eurolla vuoteen 2010 mennessä. Tämä johtuu vuoden 2006 valtionosuusuudistuksesta, jonka yhteydessä päätetyllä tavalla valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta lasketaan kunkin taide- ja kulttuurilaitosmuodon toteutuneiden kustannusten perusteella.

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen vauhdittamina kuntien yhdistymisiä arvioidaan tapahtuvan 33 vuonna 2009, 4 vuonna 2010, 10 vuonna 2011 ja 5 vuonna 2012. **Kuntien yhdistymisavustuksiin ja valtionosuusmenetysten kompensatioihin** varataan 137,9 milj. euroa vuonna 2009, 118,3 milj. euroa vuonna 2010, 133,6 milj. euroa vuonna 2011 ja 65,9 milj. euroa vuonna 2012. Lisäksi kuntien yhteistoiminta-avustuksiin varataan vuosittain 1 milj. euron määräraha. Kuntien yleinen valtionosuus

vähenee yhdistymisavustuksia koskevien säännösten mukaisesti 64,3 milj. eurolla vuonna 2011, koska yhdistymisavustukset ylittävät 200 milj. euroa vuosina 2008—2011. Yhdistymisavustuksista aiheutuvan määrärahatarpeen rajaamista on tarkoitus jatkaa vuoden 2011 jälkeen. Toteuttamistapaa selvitetään kuntajakolain uudistamisen yhteydessä.

Kuntien harkinnanvaraisiin rahoitusavustuksiin varataan 12,5 milj. euroa vuonna 2009 ja 5 milj. euroa vuosina 2010—2012. Kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annetun puitelain mukaisesti kunnallinen kuluttajaneuvonta ja holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestäminen siirretään kustannusneutraalisti valtion järjestettäväksi ja rahoitettavaksi vuoden 2009 alusta. Siirrot vähentävät kunnille maksettavia valtion-osuuksia ja korvauksia yhteensä 18,4 milj. euroa, josta kuluttajaneuvonnan osuus on 4,8 milj. euroa ja edunvalvonnan osuus 13,6 milj. euroa.

Kuntien työllistämistuki vähenee kehyskaudella 9 milj. eurolla, koska painopistettä siirretään yritysten kanssa toteutettavaan ammatilliseen työvoimakoulutukseen ja yksityisen sektorin tukityöllistämiseen. Kuntien menot vähenevät vastaavasti.

LIITE 1	Kehyspäätöksen rakennemuutokset sekä hinta- ja kustannustasotarkistukset
LIITE 2	Kokonaistaloudelliset ennusteet ja oletukset vuosille 2007—2012
LIITE 3	Tuottavuustoimenpiteiden henkilöstövaikutukset hallinnonaloittain
LIITE 4	Valtiovarainministeriön arvio budjettitalouden varsinaisista tuloista vuosina 2008—2012
LIITE 5	Kuntatalouden kehitys vuoteen 2012
LIITE 6	Peruspalvelubudjettitarkastelun piirissä olevat kuntien ja kuntayhtymien valtionavut

Kehyksen rakennemuutokset sekä hinta- ja kustannustasotarkistukset

Rakennemuutokset

Vuoden 2008 talousarvion ja vuosia 2009—2012 koskevan kehyspäättöksen rakennemuutokset korottavat kehystasoa 146 milj. eurolla vuonna 2009, 338 milj. eurolla vuonna 2010 ja 398 milj. eurolla vuonna 2011 toukokuun 2007 kehyspäättökseen verrattuna. Alla olevassa taulukossa 1. on esitetty tarkempi kuvaus rakennemuutoksista ja niiden vaikutuksista vuosien 2009—2011 menotasoon.

Taulukko 1. Talousarvion rakennemuutokset 25.5.2007 kehyspäättökseen nähden

Momentti	Asia	2009	2010	2011
23.02.01	Henkilöstömenojen siirto momentilta 23.02.88 Osakehankinnat (KU) kehukseen luettavalle valtioneuvoston kanslian toimintamenomomentille 23.02.01.	0,3	0,3	0,3
26.20.70	Rajavartiolaitoksen ilma- ja vartioalusten hankinta: EU:n ulkorajarahastolta saatavien tulojen bruttoutus.	3,8	1,5	2,0
27.10.18	Puolustusmateriaalihankintojen ajoitusmuutos (VTV 1 ja HTH valtuuksien maksatusten siirto vuodelta 2007 myöhemmille vuosille).	6,2	32,8	52,2
28.50.95	Muilta eläkelaitoksilta saaduista ennakkotuloista maksettavien korkomenojen budjetoinnin bruttoutus (tulot momentilla 13.01.09): siirretty teknisesti välitettynä suorituksena kehysten ulkopuolelle.	-0,7	-0,7	-0,7
28.91.41	Energiaverotuksen verottomuusjärjestelmän muutos 1.1.2008 alkaen. Lisää energiaveron tuottoa 112 milj. euroa sekä momentin 28.91.41 Energiaverotuki määrärahaa vastaavasti.	112,0	112,0	112,0
29.40.30	Ammattikorkeakoulujen rakennejärjestelyiden tukeminen korottaa valtion menoja sekä kasvattaa ALV-tuloja vastaavalla summalla.	4,0	4,0	4,0
29.50.51	Yliopistojen oikeushenkilöllisen aseman muutokseen liittyen siirretään 110 milj. euroa hallinnonalan alv-momentilta (KU) kehukseen luettavalle momentille.		110,0	110,0
30.20.45	Määrärahan siirto kehysten ulkopuoliselta momentilta kehukseen luettavalle momentille kansaneläke-etuuksien muutoksista johtuen.	1,1	0,5	0,4
31.20.01	Katsastusmaksun bruttoutus momentille 11.19.07, nostaa tuloja sekä Ajoneuvohallintokeskuksen toimintamenoja.	4,8	4,8	4,8
31.10.78	Vt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti aloituksen myöhentäminen vuoteen 2010.	-24,0	-2,0	24,0
31.10.78	Vt 14 Savonlinnan keskusta aloituksen myöhentäminen vuoteen 2010.	-25,0	5,0	20,0
31.30.45	Meriliikenteen alustukien yhtenäistäminen: matkustaja-alusten ennakonpidätyksen väliaikaisen maksuvapauden muuttaminen suoraksi tueksi.	24,7	24,7	24,7
32.01.92	Lainan takaisinmaksu ydinjätehuoltorahastolle kasvattaa velan korkomenoja v. 2009, jonka jälkeen meno poistuu kauden myöhemmiltä vuosilta.	2,3	-6,9	-6,9

32.20.20	Edellisellä vaalikaudella päätettyjen osakemyyntituloilla rahoitettavien menojen siirto kehysten ulkopuolelta kehukseen			
	— Julkinen tutkimus- ja kehittämistoiminta	0,5	0,5	0,3
32.20.40	— Avustukset teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen	2,3	1,3	1,0
32.80.51, 29.10.30, 29.20.30, 29.30.20, 29.30.31, 29.30.32, 29.91.51	Nuorille ja vammaisille suunnatun matalapalkkatuen (28.91.40 KU) toteuttaminen palkkatukena sekä nuorten syrjäytymistä ehkäisevillä ja työllisyyttä edistävillä toimilla.	50,0	50,0	50,0
33.10.55	Elatustuen siirron kunnilta valtiolle toteutuksen myöhentyminen 1.4.2009 alkavaksi.	-16,6		
	Rakennemuutokset yhteensä	145,5	337,8	398,1

Hinta- ja kustannustasotarkistukset

Valtiontalouden kehyspäätös vuosille 2009—2012 on laadittu vuoden 2009 hinta- ja kustannustasossa. Osa kehysmenoista, kuten kehitysyhteistyömenot ja EU:n rakennerahasto-osuuksia vastaavat valtion rahoitusosuudet on sisällytetty kehyspäätökseen käyvin hinnoin, jolloin niihin sisältyy arvio kehyskaudella tapahtuvan hintatason nousun vaikutuksesta määrärahaan. Muilta osin kehysten menotasoa tarkistetaan vuosittain arvioitun hinta- ja kustannustason nousun perusteella taulukon 2 mukaisesti. Hintakorjauksen suuruus vaihtelee vuosittain erityisesti VES-korotusten ajoituksen mukaan.

Taulukko 2. Kehyspäättökseen 25.5.2007 tarkistaminen vuoden 2009 hinta- ja kustannustasoon, milj. euroa

Kehysmenot taloudellisen laadun mukaan	Vuoden 2009 kehys 2008 hintatasossa (ilman rak.muutoksia)			Indeksi	Hinta- ja kustannustasotarkistukset vuoden 2009 hintatasoon		
	KP 25.5.2007	2008 Hintatarkistukset	Yhteensä		Tarkistus määrärahaan ja kehystasoon		Tarkistus kehystasoon
					Lakisääteiset	Sopimus-pohjaiset	Muut kust. tarkistukset
15–17 Eläkkeet	3 467	26	3 493	TyEL	162		
18–19 Puolustusmateriaalin hankkiminen	684		684	ennakollinen korotus 1,5 %		16	
01–14 Palkat sekä sosiaaliturva- ja eläkemaksut	5 437	297	5 734	sopimuskorotukset		174	
01–14, 20–28 Muut toiminta- ja kulutusmenot	2 869	22	2 891	KMPHI		17	54
30–39 Laskennalliset valtionavut kunnille ja kuntayhtymille ym.	8 345	175	8 519	VOS	320		
30–39 Muut valtionavut kunnille ja kuntayhtymille ym.	645	6	651	KMPHI			13
40–49 Valtionavut elinkeinoelämälle	2 088	21	2 110	KMPHI			42
50–59 Lakisääteisesti indeksoitavat valtionavut kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille	1 200	10	1 210	KEL/TyEL	24		
50–59 Ei-indeksoitavat valtionavut kotitalouksille	2 293	23	2 316	KEL			69
50–59 Muut valtionavut kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille	1 324	10	1 334	KHI			29
60 Siirrot talousarvion ulkopuolisiin valtion rahastoihin ja kansaneläkelaitokselle	160	0	160	KHI			4
60 Valtionosuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista	1 278	0	1 278	TyEL /KHI	1		27
61–65 EU:n rakennerahasto-osuuksia vastaavat valtion rahoitusosuudet ja muut siirrot kotimaahan	576		576	sis. ohjelma-kehyksiin			
66–68 Siirrot ulkomaille	905		905	kehys käyvin hinnoin			
69 Siirrot EU:lle	1 792		1 792	EU:n BKT:n hinta ja KHI	39		
70–79 Reaalisijoitukset	534		534	RKI			13
90–99 Muut menot	56	2	57	KHI			1
Jakamaton varaus ja lisätalousarviovaraus	375		375	KHI			8
Vaalikauden kehys yhteensä vuonna 2009	34 028	591	34 619		546	207	262

Hinta- ja kustannustasotarkistukset 25.5.2007 kehyspäättökseen nähden ovat yhteensä 1 607 milj. euroa vuonna 2009, 1 719 milj. euroa vuonna 2010 ja 1 731 milj. euroa vuonna 2011.

Kokonaistaloudelliset ennusteet ja oletukset vuosille 2007—2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
BKT, määrän muutos	4,4	2,8	2,3	2,2	2,0	1,9
BKT, hinnan muutos	2,5	3,1	2,2	2,0	1,9	1,9
BKTL, arvo, milj. euroa	179 995	190 760	199 280	207 650	215 748	223 947
Kuluttajahintaindeksi, muutos	2,5	3,3	2,2	2,1	2,0	2,0
Ansiotasoindeksi, muutos	3,3	5,5	4,5	5,0	4,0	4,0
Rakennuskustannusindeksi, muutos	5,9	4,0	2,5	2,0	2,0	2,0
Kotimarkkinoiden perushintaindeksi, muutos	4,0	3,5	2,0	1,0	1,0	1,0
Työttömyysaste	6,9	6,2	5,9	5,9	5,9	5,9
Palkkasumma, muutos	5,9	6,8	5,0	4,8	3,8	3,8
TyEL-indeksi	2 127	2 178	2 258	2 321	2 380	2 437
KEL-indeksi	1 401	1 436	1 479	1 515	1 545	1 576
Valtionosuusindeksi:						
Kustannustason muutos ¹	3,2	4,7	3,2	4,1	3,5	3,5
Kustannustason muutos, TAE ²	2,4	5,2	3,8	3,8	3,5	3,5
— sisältää indeksin korjauksen		+0,5	+0,6	-0,4		
Työttömyysvakuutusmaksu						
— työnantaja, keskimäärin	2,3	2,0	1,9	1,8	1,8	1,8
— työntekijä	0,6	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
TyEL-maksu	21,0	20,9	21,3	21,9	22,1	22,3
— työnantaja	16,7	16,8	17,0	17,3	17,4	17,5
— työntekijä alle /≠53 v.	4,3	4,1	4,3	4,6	4,7	4,8
— työntekijä yli 53 v.	5,4	5,2	5,5	5,8	6,0	6,1
— palkkakerroin	1,100	1,124	1,187	1,235	1,286	1,332
Vakuutetun sairausvakuutusmaksut						
— palkansaajien päivärahamaksu ³	0,8	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8
— palkansaajien ja yrittäjien sairaanhoitomaksu	1,3	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3

¹ Toteutunut ja ennuste.

² Talousarvioesityksessä käytetty kustannustason muutos. Kustannustason muutos sisältää indeksin korjauksen, joka tehdään kahden vuoden viipeellä toteutuneen kustannustason muutoksen ja talousarvioesityksessä käytetyn kustannustason muutoksen erotuksen suuruusena. Vuodesta 2008 lähtien kustannustason muutos tehdään täysimääräisenä.

³ Päivärahamaksun yrittäjien lisärahoitusosuus on 0,24 prosenttiyksikköä.

— edunsaajien sairaanhoitomaksu	1,5	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5
Valtion työnantajamaksut	23,8	23,8	23,7	23,4	23,3	23,2
— kevamaksu	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
— savamaksu	2,1	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1
— eläkemaksu (VaEL)	19,8	20,0	19,8	19,5	19,4	19,3
Kuntien työnantajamaksut	32,1	31,1	30,2	29,7	29,6	29,5
— kevamaksu	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
— savamaksu	2,1	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1
— muut sosiaalivakuutusmaksut	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
— työttömyysvakuutusmaksu	2,9	2,7	2,5	2,5	2,5	2,5
— eläkemaksu (KuEL)	23,9	23,8	23,1	22,6	22,5	22,4

LIITE 3

Tuottavuustoimenpiteiden henkilöstövaikutukset hallinnonaloittain, henkilötyövuosia (htv)

Hallinnonala	Toimenpiteet v. 2011 ml. jo toteutetut	Uudet toimenpiteet vuoden 2015 loppuun mennessä						Uudet toimenpiteet yhteensä	Kaikki toimenpiteet yhteensä
		Rakenne- ja prosessi-muutokset	Tieto- hallinto	Talous- ja henkilöstö- hallinto	Sektoritutkimuksen rakenne- uudistus	ALKU- hanke	Hyvitys ulkopuol. tutkim. rahoitus		
VNK	-9		-1	-1				-2	-11
UM	-111	-10	-3	-19				-32	-143
OM	-685	-90	-13					-103	-788
SM	-692	-300	-52	-53				-405	-1 097
PLM	-1 890	-1 000	-83					-1 083	-2 973
VM	-1 694	-455	-65		-9	-103		-632	-2 326
OPM	-325	-200	-21	-11	-8			-240	-565
Yliopistot	-1 000								-1 000
MMM	-650	-70	-33	-49	-138		32	-258	-908
LVM	-480	-183	-24	-53	-20	-61	26	-315	-795
TEM	-1 299	-853	-28	-20	-191	-161	305	-948	-2 247
STM	-340	-170	-27	-84	-109	-100	27	-463	-803
YM	-250	-50	-14	-30	-25	-200		-319	-569
Poikki- hallinnolliset	-220								-220
Yhteensä	-9 645	-3 381	-364	-320	-500	-625	390	-4 800	-14 445

Valtiovarainministeriön arvio budjettitalouden varsinaisista tuloista vuosina 2008—2012, mrd. euroa

	2008	2009	2010	2011	2012	2008—2012
	ennuste					keskim. vuosi-
	5.3.2008					muutos, %
Verotulot yhteensä	38,3	39,1	39,9	41,2	42,5	2,8
— tulon ja varallisuuden perusteella						
kannettavat verot	15,5	15,8	16,2	16,8	17,4	3,2
— liikevaihtoon perustuvat verot	15,0	15,6	15,7	16,3	16,9	3,2
— muut verotulot	7,9	7,8	7,9	8,1	8,2	1,1
Sekalaiset tulot	4,8	4,8	4,8	4,9	5,0	1,1
— siitä omaisuuden myyntituloja	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,0
Korkotulot ja voitontuloutukset	2,1	1,9	1,9	1,9	1,9	-2,5
Tulot yhteensä*	45,4	46,0	46,8	48,2	49,6	2,3

* Sisältää myös valtion antamien lainojen takaisinmaksut.

Valtiovarainministeriön arvio budjettitalouden tasapainosta vuosina 2008—2012, mrd. euroa, käyvin hinnoin

	2008	2009	2010	2011	2012
Budjettitalouden arvioidut tulot yhteensä	45,4*	46,0	46,8	48,2	49,6
Menot yhteensä (käyvin hinnoin)**	44,0	45,5	47,1	48,3	49,2
Budjettitalouden tasapaino	1,5	0,5	-0,3	-0,1	0,5
Valtionvelka suhteessa BKT:seen, %	28,9	27,4	26,5	25,5	24,4

* Ennuste 5.3.2008.

** Sisältää vuosille 2008—2011 lisäbudjettivarauksen ja jakamattoman varauksen.

Kuntatalouden (kuntien ja kuntayhtymien) kehitys vuosina 2006—2012, kuntien tilinpidon mukaan, mrd. euroa (käyvin hinnoin)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tuloksen muodostuminen							
1. Toimintakate	-18,71	-19,86	-21,03	-21,97	-23,20	-24,40	-25,66
2. Verotulot	15,17	16,30	17,41	18,33	19,32	20,17	21,03
3. Valtionosuudet, käyttötalous	5,50	5,76	6,59	6,86	7,08	7,34	7,62
4. Rahoitustuotot ja -kulut, netto	0,15	0,10	0,10	0,11	0,10	0,10	0,09
5. Vuosikate (=1.+2.+3.+4.)	2,11	2,29	3,08	3,33	3,30	3,20	3,08
6. Poistot	-1,78	-1,82	-1,88	-1,93	-1,99	-2,05	-2,11
7. Satunnaiset erät, netto ¹	0,76	0,20	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
8. Tilikauden tulos	1,08	0,67	1,45	1,65	1,56	1,40	1,22
Rahoitus							
9. Vuosikate	2,11	2,29	3,08	3,33	3,30	3,20	3,08
10. Satunnaiset erät ¹	0,76	0,20	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
11. Tulorahoituksen korjauserät ¹	-1,00	-0,39	-0,45	-0,45	-0,45	-0,45	-0,45
12. Tulorahoitus, netto (=9.+10.+11.)	1,87	2,10	2,88	3,13	3,10	3,00	2,88
13. Käyttöomaisuusinvestoinnit	-3,55	-3,72	-4,00	-4,00	-4,00	-4,00	-4,00
14. Rahoitusosuudet ja myyntitulot ¹	1,80	0,85	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90
15. Investoinnit, netto (=13.+14.)	-1,75	-2,87	-3,10	-3,10	-3,10	-3,10	-3,10
Rahoitusjäämä (=12.+15.)	0,12	-0,77	-0,22	0,03	-0,00	-0,10	-0,22
17. Lainakanta	8,41	9,07	9,42	9,52	9,67	9,92	10,32
18. Kassavarat	4,12	4,02	4,05	4,13	4,18	4,23	4,31
19. Nettovelka (=17.-18.)	4,29	5,05	5,37	5,39	5,49	5,69	6,01

¹ Kuntatalouden kehitystä arvioitaessa tulee ottaa huomioon, että Espoon kaupunki sai vuonna 2006 sähkölaitosmyynnistä myyntituloja 0,36 mrd. euroa.

Peruspalvelubudjettitarkastelun piirissä olevat kuntien ja kuntayhtymien valtionavut, milj. euroa (kehysvuodet 2009—2012 vuoden 2009 hintatasossa)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Valtionosuusjärjestelmän piirissä olevat laskennalliset valtionosuudet tasausarvoinen							
Valtiovarainministeriö*	200	185	176	169	174	112	178
Opetusministeriö, ml. veikkausvoittovarat — siitä kuntayhtymien yksikköhintarahojen	2 462	2 501	2 664	2 763	2 754	2 744	2 734
Sosiaali- ja terveysministeriö	4 022	4 307	5 075	5 188	5 175	5 242	5 283
Yhteensä	6 684	6 993	7 915	8 120	8 103	8 098	8 195
Muut peruspalvelubudjettiin sisältyvät valtionavut							
Sisäasiainministeriö**	53	51	46	46	46	46	46
Valtiovarainministeriö*	54	74	64	151	124	130	61
Opetusministeriö	147	129	153	170	180	191	191
Työ- ja elinkeinoministeriö***	68	69	57	50	49	48	48
Sosiaali- ja terveysministeriö	423	388	388	388	394	399	397
Yhteensä	745	709	707	804	793	813	742
Peruspalvelubudjettitarkastelun valtionavut yhteensä	7 429	7 702	8 622	8 924	8 896	8 911	8 937

* Ennen vuotta 2008 kuuluneet sisäasiainministeriön hallinnonalalle

** Ennen vuotta 2008 momentit 34.07.30 ja 34.07.63 (osa)

*** Ennen vuotta 2008 momentti 34.06.51

